

И Н Ф О Р М А Ц И Я

за резултатите от проверката на режима
в трудовата група край Ловеч

Преди известно време в ЦК на Партията се получиха сигнали за наличието на много тежък режим и груби извращения в трудовата група край Ловеч.

По решение на Секретариата на ЦК, комисия в състав: Борис Велчев, Апостол Колчев, Никола Ангелов и Съботин Генов извърши проверка, която потвърди, че сигналите в общи линии са верни.

I. Една предварителна бележка

Трудовата група /до 10.VIII.1961 год.- трудово-възпитателно общежитие/ е създадена веднага след разформирването на трудово-възпитателните общежития в страната през 1959 год.

Писмено решение за това няма, но на ръководството на МВР е възложено да организира такава група. А правилник за режима в лагера има едва от месец февруари т.г., след получаване на сигналите в ЦК.

В нея е трябвало да се изолират от обществото най-опасни престъпници - крадци, мошеници, пияници, развратници и пр., мъже и жени, с много престъпления и присъди, лежали не един път в затвори и лагери, с една дума непоправими нетрудови елементи, които се изпращат без срок и без присъда за поправяне при най-тежък режим.

От създаването на групата /от 170 души, докарани от ТВО-Белене/ през нея са минали над 1200 души. От тях 810 души са пуснати на свобода като неправилно задържани, 150 души са умрели и 223 мъже и 31 жени се намираха в лагерите край Ловеч и с.Скравена, Ботевградско, по време на проверката

II. Какво по-конкретно констатирахме?

1. За режима

В трудовата група, в продължение на повече от две години, до момента на получените в ЦК сигнали, е съществувал най-тежък режим.

а/ задържаните, разпределени на звена, бригади и мети са работили главно на каменни кариери, при извънредно висока трудова норма /примерно, на 1 човекоден - начукване и превозване на 15 вагонетки или 11 куб.метра камъни/, която постоянно е повишавана.

Това е налагало да се работи без работно време, почти без почивка и при най-голямо напрежение, като постоянно се тича, т.е. при работен-режим, непоносим даже за хора изключително здрави физически.

б/ другият най-съществен белег на тежкия режим е бил физическото насилие.

Всеки новодошел в групата е получавал най-малко 10-15 удара с гума, пръчка или тояга, с оглед бързо да се "аклиматизира".

Всеки, който работел бавно /независимо от причините/, или не изпълнява "нормата" си също е подлаган на бой с пръчки и тояги, в процеса на работа, и след това.

Особено жестока е била разправата с онези, които са правили опит за бягство.

Изобщо, боят е бил единственото средство за респектиране и принуждаване на вѐдворените да работят.

До средата на 1961 година боят е нанасян от служителите на МВР, включително и от началника на групата майор Гогов.

След това физическата разправа с вѐдворените е възложена главно на звеневите и бригадните, излъчени от тяхната среда, които със старание стигащо до садизъм са изпълнявали тази своя единствена задача.

В/ въдворените са живеели при крайно мизерни условия: слаба храна, лоши помещения, без медицинска помощ, без контакт със свои близки.

В известна степен режимът в женската трудова група е бил по-поносим.

2. За извращенията

Според нас извращение на законността и на социалистическия морал е целият режим, установен в общежитието. В самата постановка за създаване на такова учреждение /в което да се изпращат за работа, без срок и присъда, при най-тежък режим, престъпници считани за непоправими/ се намира и коренът на всякакъв възможен произвол.

В сигналите до ЦК се изтъкваше, че някои от въдворените са умирали от нанесения им побой. Както в сигналите, така и в процеса на проверката бяха назовани и отделни конкретни случаи на жестока разправа.

Тези случаи се посочват почти изключително от въдворени.

Някои от служителите в групата също споменаха за отделни подобни случаи, но уверяваха, че се касае за саморазправа на самите въдворени с провинени свои сълагерници, предстраха, че по тяхна вина може да се влоши режима за всички.

Служебните лица не отрекоха, че боят навярно е ускоририл смъртта на някои от починалите въдворени.

Ние допускаме, че има отделни случаи, когато главната причина за смъртта на провинени лагерници е нанесения им жесток побой. Съмнения в този дух внасят и данните за част от умрелите. Вярно е, че е записано всеки от какво е починал, аутопсия обаче никому не е правена.

3. Факти за тежкия режим в трудовата група са били известни както на редица служебни лица, така и на не малко граждани от град Ловеч и окръга, което е предизвиквало сред последните недоумение, недоволство и даже чувства на симпатия към въдворените.

III. Какво предлагаме?

1. Трудовата група край Ловеч /за мъже/ и с.Скравена /за жени/ да се разформира.

Съществуването на такава група не е оправдано от никаква гледна точка. То грубо противоречи с цялата наша социалистическа действителност и по-специално с линията на ЦК за начините на борба с престъпността.

Запазването на тази група е неоправдано особено сега след XXII конгрес на КПСС и Ноемврийския пленум на ЦК.

Може би всички не бива да се пуснат. Могат да се предадат на съда и изпатят в затворите ония от задържаните, които имат конкретни провинения. На рецидивистите би трябвало да се наложат по-тежки присъди. Целесъобразно е да се потърсят законни основания за осъждане и изпращане в затвора и на онези, навярно малко на брой въдворени, които са особено опасни за обществото.

Намираме, че тази преценка трябва да се извърши от комисия на ведомствата и обществените организации, които имат отношение към въпроса, под непосредствено наблюдение на отдел "Административни органи" на ЦК.

Този случай дава основание ЦК да задължи партийните комитети и организации и органите на МВР, със съдействието на широката общественост, да вземат мерки за настаняване на подходяща работа на всеки бивш въдворен и затворник, като се полагат усилия за тяхното превъзпитание.

2. Да се обърне най-сериозно внимание на бившето ръководство на МВР, за това, че не е взело всички необходими мерки за своевременно пресичане на всякакъв възможен произвол във връзка със съществуването на трудовата група край Ловеч и на вредното политическо отражение сред населението от съществуващия в общежитието режим.

Ръководството на министерството, по лични и най-категорични указания на др. Г.Цанков, е вземало мерки за строг подбор на въдворяваните, с цел в групата да попадат

действително най-закоравелите и опасни за обществото престъпници. Особено характерен е случаят от месец септември 1961 година, когато след резолюция на др. Г.Цанков е освободена първата група от 300 въдворени. /Втора, по-значителна група, от 462 души, е освободена едва в началото на м. февруари т.г./

С цел да се избягват грешки и увлечения, след Ноемврийския пленум на ЦК, др. Г.Цанков е поставил въпроса въдворяването и изселването да става след като заедно с обществените организации се прецени, че такава мярка е наложителна.

От ръководството на министерството за трудовата група е отговорял др. Мирчо Спасов.

Другарят Спасов се е натъквал на сигнали и факти не само за извращения при подбора на въдворяваните, но и за произволни действия при прилагане на тежкия режим в общжитието и е вземал някои мерки. Когато например зачестили смъртните случаи през 1961 година, той е запитал ръководителите на лагера на какво се дължи това, дали не се касае за убиване на хора от бой и обръщал внимание, че това не бива да се допуска. На др. Александров - началник на окръжно управление на МВР - Ловеч, др. Спасов казал, че не трябва да се допуска системен и безразборен побой, а ако е необходимо някои да се бият, то това трябва да се прави лично от него и другите началници.

Според нас основната вина на др. Спасов се състои в това, че той не е видял вредата, която се нанася на Партията и народната власт с недопустимия режим в трудовата група и не е улеснил ръководството на МВР и ЦК на Партията да дадат своевременно правилна политическа оценка на резултатите от приложението на този режим и да вземат необходимите мерки.

Очевидно в случая е доминирало съображението, че по отношение на "утайката на обществото", както са наричани въдворяваните, са оправдани всякакви средства за принуда и изолация.